

УДК 81'25:82-5:811.111=811.161.2

DOI <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2024-39.7>

ЛІНГВІСТИЧНІ УРОКИ СПРИЙНЯТТЯ ТА ТОЛЕРУВАННЯ МОВНИХ ВАРІАЦІЙ (за піснею Ірвінга та Джорджа Гершвінів «LET'S CALL THE WHOLE THING OFF»)

Тетяна В. Громко

доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології
та перекладу
Національного університету «Одеська політехніка»,
Одеса, Україна
e-mail: hromkot@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4661-4302>

Олена М. Мітіна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології
та перекладу
Національного університету «Одеська політехніка»,
Одеса, Україна
e-mail: olenamitina@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8732-2421>

АНОТАЦІЯ

У статті досліджується мовна варіативність як важливий аспект сучасної соціолінгвістики, зокрема, через призму пісні «Let's Call the Whole Thing Off» братів Гершвінів. Автори вказують на те, що мовні відмінності не лише ідентифікують мовця чи соціальну групу, але й відображають культурні й соціальні напруження. Стаття акцентує увагу на важливості сприйняття цих варіацій як джерела порозуміння, а не розбіжностей. Аналіз фонетичних і просодійних відмінностей, наведених у тексті пісні, демонструє, як різниця у вимові слів може слугувати основою для взаємного збагачення та комунікації.

Крім того, стаття аналізує культурні аспекти мовної варіативності, вказуючи, що акценти не лише відображають мовне різноманіття, а й свідчать про наявність культурних і соціальних меж. Особливу увагу приділено питанню толерантності

до мовних різноманітностей, адже в кінці пісні герої вирішують «Let's Call the Whole Thing Off», що символізує прийняття та компроміс. Студія підкреслює, що мовні відмінності можуть бути сприйняті з гумором і толерантністю, слугуючи інструментом культурного обміну.

Дослідження патернів мовної варіативності акцентує увагу на їхній динамічній природі, що визначається соціальними, культурними та історичними чинниками. Патерни, які виявляються у фонетичних варіаціях, можуть варіюватися залежно від географічного розташування, соціальних груп і культурних впливів. Як зазначають вчені, такі патерни не статичні, а зазнають змін під впливом мовної мобільності та глобалізації. Вони стають маркерами соціальної ідентичності й культурної спадщини, водночас виконуючи функцію об'єднання, а не розділення.

Автори статті звертають увагу на те, що детермінація та стратифікація мовних варіантів поглиблюють розуміння мовної варіативності в контексті соціальних структур. Дослідники, зокрема Базіл Бернштейн та Джошуа Фішман, підкреслюють, що мовні патерни відображають культурні й етнічні ідентичності, визначаючи, як соціальні практики формують мовну поведінку. У цьому контексті стаття не лише ілюструє, як мовні варіації можуть слугувати джерелом комунікації, але й наголошує на важливості толерантності в умовах сучасного глобалізованого суспільства, де різноманітність є цінністю, а не перешкодою для порозуміння.

Ключові слова: соціолінгвістика, комунікація, мовна варіативність, толерантність, лінгвістичні патерни, фонетичні відмінності, культурна ідентичність, лінгвокультурні особливості.

Вступ. Мовна варіативність є невід'ємною частиною природної мовної системи, яка постійно змінюється й адаптується під впливом соціальних, географічних, історичних і культурних чинників. Вільям Лабов зазначає, що «мовна варіативність є основним механізмом, за допомогою якого мовна система адаптується до різноманіття соціальних вимог і культурних умов» (Labov, 1972: 54). Це явище виявляється через акценти, діалекти та індивідуальні мовні особливості, які, взаємодіючи, створюють багатогранну мовну реальність. При цьому сприйняття мовних варіацій відіграє не менш важливу роль, оскільки саме через нього визначається соціальний і культурний статус мовців, формується їхня мовна ідентичність. Пітер Труджил зауважує, що «діалекти є важливим засобом соціальної самоідентифікації, і те, як їх сприймають,

часто відображає глибоко вкорінені соціальні та культурні уявлення» (Trudgill, 1990: 23).

Мовна варіативність не лише відображає мовні та культурні відмінності, але й функціонує як інструмент, через який суспільство визначає соціальні норми та ієрархії. П'єр Бурдьє стверджує, що «мовна поведінка закріплює та відтворює соціальні структури, оскільки стандартні форми мовлення асоціюються з престижем і владою, тоді як мовні варіації, зокрема діалекти, можуть бути маркерами соціального виключення» (Bourdieu, 1991: 67). Важливим аспектом у цьому контексті є сприйняття мовних варіацій: різні акценти або форми вимови можуть впливати на те, як мовця оцінюють інші. Згідно з дослідженнями Лев-Арі та Кейсара, іноземні акценти можуть знижувати рівень довіри до інформації, яку подає мовець, що впливає на комунікативну ефективність (Lev-Ari, Keysar, 2010: 98).

Сприйняття мовних варіацій має особливе значення в умовах глобалізованого світу, де міжкультурна комунікація стає звичною практикою. У таких умовах толерантне ставлення до мовної різноманітності стає ключовим фактором успішної комунікації. Як зазначає Дебора Камерон, мовні відмінності часто мають політичний вимір, оскільки вони можуть використовуватися як засіб для посилення соціальних кордонів або, навпаки, для їх руйнування та побудови соціальних зв'язків (Cameron, 1995: 73). Тому мовна варіативність не лише відображає культурне багатство мовної системи, але й може бути інструментом соціального впливу, зокрема, у питаннях політики, освіти та культурної інтеграції.

Актуальність теми сприйняття мовних варіацій полягає в тому, що вона розкриває механізми соціальної та мовної взаємодії у світі, де мовна різноманітність стає нормою. Сучасне суспільство стикається з викликами, пов'язаними з багатомовністю, і від того, як ми сприймаємо мовні відмінності, залежить багато аспектів міжособистісних та міжкультурних стосунків. Мовна варіативність може як сприяти формуванню нових соціальних зв'язків і культурного обміну, так і ставати джерелом непорозуміння і конфліктів. Тому вивчення того, як мовці сприймають мовні варіації, має ключове значення для

створення інклюзивного, толерантного суспільства, де мовна різноманітність розглядається не як бар'єр, а як цінний ресурс.

Отже, мовна варіативність і сприйняття мовних варіацій — не лише лінгвістичні феномени, але й потужні соціальні чинники, що визначають структуру суспільства, характер міжкультурної комунікації та потенціал для подолання мовної дискримінації. Розуміння цих процесів дає змогу глибше дослідити механізми, через які мова впливає на соціальні відносини та культурну інтеграцію, що становить **завдання** і нашої статті.

У цьому ключі нашу увагу привернули рядки пісні Ірвінга та Джорджа Гершвінів «Let's Call the Whole Thing Off» з мюзиклу «Shall We Dance» (1937). Текст дійсно торкається теми мовної варіативності, хоча й не прямо ставить питання про «мовну толерантність» у сучасному науковому розумінні цього терміна. А втім, гумористичний підхід до різниці у вимові слів (наприклад, *tomato* vs. *to-mah-to*, *either* vs. *eyether*) фактично відображає культурне явище, яке сьогодні можна інтерпретувати як зародковий приклад дискусії про мовну толерантність. Так, у 1930–40-х роках мовна різноманітність і відмінності в акцентах між британською й американською англійською реально були помітними в соціумі. Пісня Гершвінів висміює ці відмінності, проте її гумор спирається на прийняття та толерантність до цих відмінностей, що в підсумку є головним меседжем твору: попри мовні та культурні розбіжності головні герої знаходять взаєморозуміння. У той час, коли мюзикл створювався, суспільство ще не мало чітко сформульованого поняття «мовна толерантність». Проте, через легкість та іронію пісні «Let's Call the Whole Thing Off» можна побачити, як питання мовної варіативності і навіть культурних відмінностей розглядалося з позитивного боку. Це дає нагоду припустити, що культура 1930-х років у певних аспектах уже почала визнавати важливість терпимості до мовних і культурних відмінностей, хоча наукове формулювання цього феномена з'явилося лише через десятиліття. Тобто пропонується для аналізу пісня Гершвінів, попри свою легку комічну форму, віддзеркалює суспільну дискусію про мовні варіації і ставлення до них. Вона закладає

основу для подальшого обговорення мовної толерантності, яка згодом була розроблена в науковій літературі.

Становлення поняття «мовна толерантність» як наукової категорії відбулося приблизно з 1970-х до 1990-х років, у період активного розвитку соціолінгвістики. Суспільство почало усвідомлювати важливість толерантності до мовних варіацій завдяки дослідженням таких науковців, як Вільям Лабов, Пітер Труджил та Дебора Камерон (Labov, 1972; Trudgill, 1990; Cameron, 1995). Ці вчені своїми працями підкресливали необхідність прийняття мовної різноманітності та зниження мовної дискримінації як важливого аспекту міжкультурної комунікації та соціальної гармонії. Попередній аналіз наукової дискусії щодо мовної варіативності показує, що це питання перебуває в полі зору сучасної соціолінгвістики та діалектології як розділів мовознавчої науки, зокрема прикладної лінгвістики. Серед провідних дослідників, які досліджували мовні варіації, Вільям Лабов вважається засновником соціолінгвістики. Його праця «Sociolinguistic Patterns» (Labov, 1972) детально розглядає, як мовна варіативність відображає соціальні відмінності й культурні норми. Він підкреслює, що мовні зміни є результатом взаємодії соціальних груп і культурних контекстів. Пітер Труджил у своїй праці «Dialectology» (Trudgill, 1990) зосередив увагу на тому, що діалекти не лише географічно, але й соціально та культурно детерміновані. Важливим аспектом мовної варіативності є її вплив на сприйняття мовців, що підтверджують дослідження Джона Уеллса, який досліджував акценти англійської мови в різних регіонах світу. Його книга «Accents of English» (Wells, 1982) є важливим джерелом для розуміння фонологічних варіацій англійської мови та їхнього впливу на соціальні відносини. Дебора Камерон у своїй праці «Verbal Hygiene» (1995) підкреслила політичний вимір мовної варіативності, розглядаючи питання нормативності в мовленні крізь призму соціальних відносин та влади. Леслі та Джеймс Мілрой у книзі «Authority in Language» (Milroy & Milroy, 2012) аналізували мовну варіативність як віддзеркалення соціальної ієрархії та політичної влади, акцентуючи на ролі стандартизації мови в суспільстві. Базил

Бернштейн зробив внесок у вивчення зв'язку між мовною варіативністю та соціальним класом у праці «Class, Codes and Control» (Bernstein, 1971), де він розглянув, як мовні коди впливають на доступ до освіти та соціальних ресурсів. Студії Ральфа Фасольда зосереджені на впливі мовної політики й соціального контексту на мовну варіативність. У його монографії «The Sociolinguistics of Society» (Fasold, 1984) досліджується роль соціальних класів і мовного контакту в процесі мовних змін. Дженні Чешир вивчала мовну варіативність у молодіжних спільнотах, підкреслюючи, як молодіжні діалекти та соціальні практики впливають на мовні зміни. Усі ці дослідники погоджуються, що мовна варіативність є складним і багатогранним явищем, яке охоплює соціальні, культурні, когнітивні та політичні аспекти (див. Cheshire, 1982). Їхні дослідження, а також праці відомих соціолінгвістів, як-от Вільям Лабов, Пітер Труджил та ін., підкреслюють, що розуміння мовних варіацій важливе для аналізу соціальної динаміки, мовної політики та культурної інтеграції. Ці та подібні студії дають також змогу глибше зрозуміти, як мовні відмінності впливають на комунікативну поведінку мовців у різних контекстах, що також актуалізує це питання.

Методологія. Для аналізу мовної варіативності та її сприйняття було використано кілька ключових *методологічних підходів*, що ґрунтуються на соціолінгвістичних і лінгвокультурологічних дослідженнях. **Основним методом** став *якісний аналіз тексту*, що зосереджувався на ідентифікації лінгвістичних аспектів мовних варіацій, а саме фонетичних і граматичних елементів, а також на їхньому соціокультурному значенні. Такий підхід дав змогу виявити, як мовні відмінності функціонують як комунікативний ресурс, що підкреслює культурну й соціальну ідентичність мовців.

Критичний дискурс-аналіз застосовувався для дослідження соціальних і культурних чинників, які впливають на сприйняття мовних варіацій. Цей метод дав нагоду розкрити, як мовна ідентичність і соціальні норми формують ставлення до мовних відмінностей і впливають на міжособистісні стосунки. Додатково було застосовано *фонологічний аналіз* для вивчення особливостей вимови, що дало змогу виявити варіативні

елементи, характерні для певних соціальних і географічних контекстів, а також визначити їхню роль у соціолінгвістичній взаємодії.

Матеріалом для дослідження слугував текстовий контент, який відображає мовну варіативність у культурному контексті, зокрема, це текст пісні «Let's Call the Whole Thing Off», у якому мовна варіативність використовується як засіб створення комічного ефекту та підкреслення культурних відмінностей. Поряд із текстом пісні було залучено наукові праці з соціолінгвістики та фонології, що дало змогу розкрити мовну природу варіативності в контексті міжкультурної комунікації.

Результати та дискусія. Аналіз мовної варіативності в контексті сучасної соціолінгвістики показує, що мовні відмінності можуть виконувати не лише функцію ідентифікації мовця чи соціальної групи, але й бути засобом вираження культурних і соціальних напружень або, навпаки, гармонії. Мовні варіації, як показують дослідження, часто слугують засобом створення соціальних відносин, і їхнє сприйняття може впливати на рівень довіри, взаєморозуміння та взаємодії між мовцями. Вивчення того, як мова варіюється залежно від соціальних умов, виявляє значну глибину зв'язків між мовними формами й культурними контекстами. Важливим є те, що соціолінгвістичні дослідження акцентують увагу на тому, як мова не тільки змінюється під впливом цих факторів, але й сама впливає на культурні відносини.

У контексті цих досліджень пісня Ірвінга та Джорджа Гершвінів «Let's Call the Whole Thing Off» є яскравим прикладом того, як мовна варіативність може бути використана для підкреслення гумору в культурних і мовних відмінностях. Пісня грає на фонологічних відмінностях у вимові таких слів, як *tomato* [tə'meɪtəʊ] і [tə'mɑ:təʊ], або *either* ['i:ðər] і ['aɪðər], що відображає різницю між британською та американською англійською. Використовуючи ці відмінності, пісня створює комічний ефект, підкреслюючи, що різниця у вимові слів може бути джерелом як непорозуміння, так і взаємного порозуміння. Лінгвістично цей приклад демонструє, як фонетичні варіації можуть використовуватися не тільки для ідентифікації різних регіонів, але й для створення гумору та зображення

мовних і культурних розходжень як нешкідливих і навіть інтегральних факторів:

*You say eether and I say eyether
You say neether and I say nyther
Eether, eyether, neether, nyther –
Let's call the whole thing oV!
You like potato and I like po-tah-to
You like tomato and I like to-mah-to
Potato, po-tah-to, tomato, to-mah-to –
Let's call the whole thing oV!*

Пісня «Let's Call the Whole Thing Off», написана братами Ірвінгом та Джорджем Гершвінами, є частиною їхньої роботи для мюзиклу «Shall We Dance», який уперше вийшов на сцену в 1937 році. Цей мюзикл був створений для легендарного дуету Фреда Астера та Джинджер Роджерс, які в цей період були надзвичайно популярними завдяки своїм музичним фільмам і танцювальним номерам. Пісня «Let's Call the Whole Thing Off» стала однією з головних композицій мюзиклу, відзначеною своєю легкістю, гумором і тонкою іронією щодо культурних та мовних відмінностей. Композиція була створена в період, коли Голлівуд активно експериментував із музичними жанрами, і такі фільми, як «Shall We Dance», демонстрували не лише хореографічну майстерність головних акторів, але й відображали важливі культурні аспекти тогочасного суспільства. Пісня стала популярною через її особливу тематичну спрямованість на мовну варіативність, зокрема різні варіанти вимови англійських слів. У пісні, що виконувалася Астером і Роджерс, персонажі сперечаються про правильну вимову слів *tomato* [tə'meɪtoʊ] і [tə'mɑːtoʊ], або *either* ['iːðər] і ['aɪðər] (пор. вище). Покладений на музику текст став культурного символом того, як мовні відмінності можуть використовуватися для підкреслення культурної різноманітності та водночас слугувати джерелом гумору. Її легкий, жартівливий характер був спрямований на показ того, що різні акценти та варіанти вимови не є причиною для серйозних непорозумінь, а можуть бути сприйняті як кумедна особливість, яка не заважає взаємодії.

Попри різницю в мовних звичках герої пісні врешті-решт вирішують «закінчити з усім цим», символізуючи прийняття та порозуміння. Пісня «Let's Call the Whole Thing Off» одразу здобула популярність серед публіки та критиків. Вона стала однією з візитних карток дуету Астера та Роджерс, і її виконання на роликівих ковзанах стало незабутнім кінематографічним моментом. Брати Гершвіни, відомі своїм унікальним поєднанням джазу та класичних музичних стилів, створили композицію, яка не лише гармонійно вписувалася в сюжет мюзиклу, але й стала важливим культурним явищем.

Згодом пісня багаторазово переспівувалася іншими виконавцями, зокрема Еллою Фіцджеральд і Луї Армстронгом, що підкреслювало її тривалу популярність і актуальність. Завдяки своїй універсальній темі вона залишилась у спадщині американської популярної музики як яскравий приклад використання мовної варіативності для створення комічного ефекту та демонстрації толерантного ставлення до мовних відмінностей.

Пісню «Let's Call the Whole Thing Off» можна вважати своєрідним «лінгвістичним уроком», оскільки вона ілюструє ключові аспекти мовної варіативності та сприйняття мовних відмінностей у контексті реальної комунікації. Лінгвістичний урок у цьому випадку полягає в тому, що пісня демонструє, як мовні відмінності – у вимові, акцентах, регіональних варіантах – можуть не лише існувати поруч, але й стати засобом для взаєморозуміння і навіть гумору. Це урок про те, як приймати та толерувати мовну різноманітність, показуючи, що такі варіації не становлять перешкоду для ефективного спілкування, а можуть бути частиною культурного збагачення.

Лінгвістичний урок є ширшим поняттям щодо метауроків про використання мови в соціальному та культурному контекстах. Це не просто навчання мовних правил чи граматики, але й розуміння того, як мова функціонує у різних умовах, як мовні норми можуть змінюватися й адаптуватися до контексту, а також як мовні відмінності впливають на комунікацію. Так, у пісні Гершвінів акцентовано увагу на різницях у вимові, але важливою є саме ідея, що ці відмінності не повинні призводити до конфліктів чи непорозумінь – їх можна сприймати з толерантністю та гумором. А отже, це стосується як площини

мовлення, так і комунікації загалом. Артикуляційні відмінності у вимові – не просто фонологічна особливість, а комунікаційний засіб, який показує, що мова – це не лише інструмент передачі інформації, але й спосіб вираження культурних і соціальних ідентичностей. Важливо, що ці відмінності у вимові (фонологічні варіації) не призводять до конфліктів, адже акцентується толерантне і навіть жартівливе ставлення до них. Із цього погляду пісня демонструє, як у комунікації мовні розбіжності можна сприймати позитивно, і вони не повинні бути причиною непорозумінь. Комунікативна площина передбачає не лише формальний обмін інформацією, а й вибудову взаєморозуміння, яке залежить від готовності мовців приймати різницю в мовленні інших людей. У цьому випадку пісня Гершвінів наголошує на тому, що сприйняття таких відмінностей із гумором та толерантністю може сприяти більш ефективній комунікації і соціальній гармонії.

Лінгвістичні уроки сприйняття та толерування мовних варіацій є актуальною темою в сучасному науковому й суспільному дискурсі через кілька важливих причин. По-перше, у глобалізованому світі, де люди все частіше взаємодіють у багатомовних і мультикультурних середовищах, мовна варіативність стає частиною щоденної комунікації. Як зазначають соціолінгвісти, мовні відмінності можуть бути не лише перешкодою, але й можливістю для збагачення культурної та соціальної взаємодії (Labov, 1972: 215–230). По-друге, питання толерантності до мовної варіативності набуває значення в контексті боротьби з дискримінацією та стереотипами, що часто виникають через мовні відмінності. Наприклад, різні акценти чи діалекти часто сприймаються як показники соціального статусу або освітнього рівня, що може призводити до упереджень (Cameron, 1995: 153).

Підкреслення важливості прийняття мовних варіацій як джерела порозуміння, а не розбіжностей, теоретично означає, що різні форми мовлення (наприклад, відмінності у вимові, акцентах або діалектах) не повинні сприйматися як бар'єри для комунікації або причини для конфлікту. Замість цього ці відмінності можуть слугувати основою для взаємного збагачення та порозуміння між людьми з різних культурних чи

мовних середовищ. Приймаючи різноманітність у мові, мовці можуть знаходити нові шляхи для взаємодії та співпраці, перетворюючи мовну варіативність на інструмент зближення, а не розділення.

Сутність мовної гри в цій пісні полягає в жартівливому підході до різниці у вимові слів і акцентів між двома головними героями. Головні герої обговорюють різницю в тому, як вони вимовляють певні слова, і вони навіть наводять приклади, як-от:

You say eether and I say eyether (Ти кажеш «ізер», а я кажу «айзер»).

You say neether and I say nyther (Ти кажеш «нізер», а я кажу «найзер»).

You like potato and I like po-tah-to (Тобі подобається картопля, а мені картопля).

You like tomato and I like to-mah-to (Тобі подобається помідор, а мені помідор).

З лінгвістичного погляду приклади в пісні «Let's Call the Whole Thing Off» стосуються як фонетичних, так і просодійних варіацій. У рядках, таких як «eether» і «eyether» або «neether» і «nyther», наявна фонетична різниця, що полягає у вимові різних звуків, характерних для різних варіантів англійської мови. Фонетичні відмінності – це зміни у звучанні слів, що можуть варіюватися залежно від регіонального діалекту або акценту. Зокрема, у випадку з вимовою «eether» із американським довгим [i:] та «eyether» із британським дифтонгом [ai], демонструється відмінність у вимові фонем між британською й американською англійською. Це є класичний приклад фонетичних варіацій, де зміни у звуках на рівні вимови створюють різні акценти. Крім того, у словах «potato» та «po-tah-to», «tomato» і «to-mah-to» спостерігаються просодійні відмінності, що включають різницю в наголосах та інтонації, які також впливають на звучання та сприйняття мови. Незважаючи на те що ці слова мають однакове значення, їх вимова змінюється залежно від регіональних особливостей мови, що є елементом просодії – важливого аспекту, який впливає на ритмічність і мелодику мовлення. Таким чином, пісня «грає» на цих фонетичних і просодійних відмінностях, використовуючи їх для гумористичного ефекту в процесі комунікації.

Перелічені відмінності, які використовуються в пісні, фактично переходять у статус *лінгвістичних патернів*. Патерни в мовознавстві – це регулярні, повторювані моделі або структури в мові, які можуть бути властивими певній соціальній групі, регіону або мовній системі загалом. Вони не статичні, а динамічні явища. Відмінності у вимові схожих слів також відносять до певних патернів, які притаманні різним діалектам або варіантам англійської мови. Зокрема, фонетичні патерни детермінуються кількома ключовими факторами, наприклад географічним розташуванням, соціальними групами, історичним розвитком мови та культурними впливами. Регіональні діалекти, зокрема, виникають через ізоляцію мовців у певних географічних регіонах, що призводить до поступової диверсифікації вимови звуків. Соціальні патерни можуть формуватися залежно від класової структури, освітнього рівня та професійного середовища мовців, що впливає на те, як вони вимовляють слова.

Окрім детермінації, названі патерни можуть також піддаватися змінам під впливом різних соціальних і культурних процесів. Наприклад, мовна мобільність і глобалізація сприяють тому, що мовні патерни поступово змінюються та взаємодіють. В умовах постійного контакту між носіями різних акцентів або діалектів може відбуватися конвергенція – злиття або змішування фонетичних особливостей різних груп. Водночас патерни можуть залишатися стійкими і стабільними в певних соціальних спільнотах, що сприяє збереженню мовної ідентичності. Лінгвістичні патерни варіюються залежно від регіону (наприклад, британська й американська англійська) або соціальної групи. Пісня використовує ці мовні патерни як приклади мовної варіативності, підкреслюючи, що такі відмінності цілком природні для мовної системи і можуть бути сприйняті з толерантністю та гумором.

Фонетичні патерни в лінгвістиці не тільки слугують індикатором соціальної стратифікації та культурних змін, але й демонструють вплив соціальних, культурних і історичних факторів на мовну поведінку. Вивчаючи детермінацію та стратифікацію мовних варіантів, дослідники неодноразово звертали увагу на взаємодію між мовними формами й соціальними структурами.

Базіл Бернштейн у своїй праці «Class, Codes, and Control» (Bernstein, 1971) дослідив, як мовні патерни закріплюють соціальні відносини та класифікують мовців за соціальними класами. Він увів концепції обмежених і розгорнутих мовних кодів, які відображаються в мовній поведінці різних соціальних груп, що підтверджує соціальну детермінацію мовної варіативності. Інші дослідники, а саме Леслі та Джеймс Мілрой, у книзі «Authority in Language» (Milroy, 1985) також розглядали стратифікацію мовних патернів, звертаючи увагу на те, як соціальні інституції формують мовні стандарти та підтримують їх через процеси нормалізації і кодифікації. Вони показали, як мовні норми можуть впливати на мовні варіації та їх соціальне сприйняття, особливо в контексті стандартизації.

Джошуа Фішман у своїх дослідженнях мовного планування та мовної політики, зокрема в праці «Language and Ethnicity» (Fishman, 1989), аналізував мовну варіативність крізь етнічну призму, демонструючи, що мовні патерни часто відображають культурні й етнічні ідентичності. Він вказав на те, що мовні патерни можуть бути як маркером етнічної належності, так і засобом збереження культурної спадщини. Дослідниця Пенелопа Екерт у своїй праці «Linguistic Variation as Social Practice» (Eckert, 2000) звернула увагу на те, що мовні патерни також детермінуються соціальними практиками, як-от вік і гендер, і становлять результат постійної соціальної взаємодії мовців у конкретних контекстах. Вона показала, як мовна варіативність функціонує в соціальних групах, підтверджуючи її стратифікаційний характер.

Соціолінгвіст Джонатан Хольмс у праці «An Introduction to Sociolinguistics» (Holmes, 1992) досліджував детермінацію мовних патернів у контексті крос-культурної комунікації та соціальних відмінностей, акцентуючи увагу на ролі культурних і соціальних чинників у формуванні мовної поведінки. Його праця підтвердила взаємодію між мовними варіаціями та соціальними нормами в різних мовних спільнотах. Учений доходить висновку, що зазначені лінгвістичні патерни не лише відображають соціальну структуру, але й формуються під впливом соціальних і культурних факторів, що підтверджує їхню динамічність та інтерактивність у різних комунікативних контекстах.

Фонетичні патерни, окрім детермінації та стратифікації, мають ще кілька важливих характеристик, які роблять їх важливими для лінгвістичних і соціокультурних досліджень. Однією з таких характеристик є варіативність, яка вказує на можливість зміни фонетичних патернів залежно від соціальних, культурних чи регіональних умов (Labov, 1972). Варіативність є ключовим елементом мовної системи, оскільки дозволяє мовним одиницям змінюватися без порушення загальних мовних норм. Однак разом із варіативністю фонетичні патерни демонструють також динамічність – постійне їхнє змінювання під впливом соціальних контактів і часу (Trudgill, 1990). Незважаючи на динамічність, певні патерни можуть зберігати стійкість у межах окремих соціальних або регіональних груп, що відображає культурну спадковість (Cruttenden, 2014: 414). Патерни також мають властивість *маркованості*, коли вони стають індикатором соціальної ідентичності та належності до певної спільноти (Bourdieu, 1991: 56). Такі патерни часто функціонують як маркери належності до певного соціального прошарку чи групи.

Ще однією ознакою фонетичних патернів є *нормативність*, яка виявляється в прагненні суспільства стандартизувати вимову й формувати мовні норми. Деякі фонетичні форми кодифікуються як «правильні» і стають загальноприйнятними, що підкреслює соціальний тиск на мовців дотримуватися престижної вимови (Cameron, 1995: 119). Водночас патерни виконують поліфункціональну роль у мові: вони маркують не лише соціальну ідентичність, але й визначають стиль мовлення (формальний або неформальний), а також впливають на ритм та інтонацію, які важливі для комунікативної ефективності (Trudgill, 1974: 200–201). Ці характеристики роблять фонетичні патерни важливими для вивчення як лінгвістичних, так і соціокультурних аспектів мови. Ряд інших лінгвістичних досліджень підтверджує, що стратифікація та детермінація мовних патернів мають глибокий вплив на мовну варіативність. Ці патерни не лише відображають соціальну структуру, але й формуються під впливом соціальних і культурних факторів, що підтверджує їхню динамічність та інтерактивність у різних комунікативних контекстах.

Відмінності у вимові, які ілюструються в пісні, можуть розглядатися як культурна ознака ідентичності. Різниця в акцентах свідчить не лише про мовне різноманіття, але й про наявність культурних і соціальних меж. Пісня акцентує увагу на тому, що, незважаючи на відмінності в мовленнєвій поведінці, люди можуть досягати порозуміння та гармонії. Порівняння вимови таких слів, як *potato* і *tomato*, перетворюється на метафору міжкультурних відносин, де різниця в мовних практиках не повинна стати перешкодою для взаєморозуміння.

Ключовим посилом пісні є толерантне ставлення до різниць у вимові. У кінці композиції головні герої вирішують «Let's Call the Whole Thing Off», завершуючи суперечку й погоджуючись на компроміс. Це підкреслює, що мовні відмінності не створюють привід для конфлікту, а радше уможливають культурний обмін і взаємне збагачення. Питання толерантності до мовної різноманітності є актуальним і в сучасному світі, де різні форми англійської мови співіснують у глобалізованому культурному просторі.

Із погляду літературного аналізу текст пісні «Let's Call the Whole Thing Off» є мовною грою, адже грайливо використовує фонетичні відмінності у вимові слів між персонажами. Це демонструє, що навіть за наявності мовних розбіжностей, які можуть виникати внаслідок культурних і соціальних факторів, можливе досягнення порозуміння і збереження відносин, підкреслюючи важливість толерантності до мовної варіативності в сучасному суспільстві. Така фонетична мовна гра відзначається використанням відмінностей у вимові слів для створення комічного ефекту, адже оперує фонетичними варіаціями, спостережуваними між різними акцентами, зокрема між британською та американською англійською. Головні герої пісні використовують ці відмінності, щоб показати, як однакові слова можуть звучати по-різному залежно від соціального чи регіонального контексту.

Два головні герої пісні обговорюють різницю у вимові певних слів, наводячи приклади, такі як «You say eether and I say eyether» та «You like potato and I like po-tah-to». Це підкреслює, що однакові слова можуть звучати по-різному через індивідуальні діалекти й акценти, що відображає мовну варіативність, притаманну різним соціальним групам і регіонам.

Гра зі словами демонструє, що різниця у вимові не повинна стати перешкодою для взаєморозуміння між людьми. Наприкінці пісні герої усвідомлюють, що фонетичні відмінності зовсім не важливі для їхніх стосунків і приймають один одного, визнаючи, що навіть із різницею в мові можливо досягти порозуміння. Пісня ілюструє, що мовні варіації можуть бути джерелом гумору, а не конфлікту, акцентуючи на важливості толерантності до мовних відмінностей у міжкультурній комунікації. Таким чином, «Let's Call the Whole Thing Off» стає не лише розвагою, а й важливим уроком про прийняття мовної різноманітності, що робить цю композицію актуальною в сучасному суспільстві.

Фонетична мовна гра в лінгвістичному контексті не лише викликає усмішку, але й демонструє, що мовні варіації можуть бути сприйняті як частина культурного багатства, а не як бар'єр у комунікації. Така форма підкреслює важливість толерантності до мовних відмінностей, особливо в умовах глобалізації, коли міжкультурне спілкування стає невід'ємною частиною суспільного життя. У цьому контексті сприйняття мовної варіативності в позитивному ключі є важливим аспектом у сучасному лінгвістичному дискурсі.

В англійському фольклорі та літературі наявні твори, що відображають толерантність і прийняття мовних варіацій. Хоча такі твори можуть бути рідкісними, тема мовної різноманітності набула особливої актуальності в умовах глобалізації та багатокультурності. Наприклад, пісня «This Land Is Your Land» Вуді Гатрі (Guthrie, 1944) ілюструє ідею спільності, підкреслюючи, що земля належить усім, і відзначаючи культурні особливості Сполучених Штатів. Іншими прикладами є «Englishman in New York» Стінга (Sting, 1987), який досліджує досвід британця в Нью-Йорку, наголошуючи на акцентних відмінностях, і «Language Is A Virus» Лорі Андерсон (Anderson, 1986), де піднімається тема мовної різноманітності як джерела багатства.

Ці твори підвищують свідомість про важливість прийняття мовних варіацій і демонструють, як різні діалекти й акценти можуть стати джерелом комунікації, а не розділення. Вони свідчать про те, що навіть у разі мовних відмінностей можна знайти порозуміння, що є особливо важливим у сучасному суспільстві.

Пісня Гершвінів використовує прості, але ефективні літературні прийоми, як-от паралелізм, повторення та гра слів. Ритмічна структура і повторюваність фраз («You say eether, I say euether») не лише підкреслюють фонетичні відмінності, але й створюють гумористичний ефект. Цей прийом допомагає передати ідею того, що мова – це живий організм, що змінюється залежно від регіональних, соціальних і культурних контекстів. Повторення вимов у різних варіантах надає слухачеві можливість зануритися в різноманіття мовних варіацій і сприймати їх як природні та прийнятні.

Висновки. Аналіз пісні «Let's Call the Whole Thing Off» Ірвінга та Джорджа Гершвінів виявляє глибокі соціолінгвістичні аспекти, що стосуються сприйняття мовних варіантів. Пісня демонструє, як фонетичні та культурні відмінності можуть стати джерелом гумору, підкреслюючи важливість прийняття цих різниць у сучасному суспільстві. Вона вказує на те, що навіть за наявності акцентів і діалектів, які відрізняються, існує можливість для порозуміння та гармонії між людьми.

У контексті глобалізації питання мовної варіативності набуває особливої актуальності, оскільки мова слугує не лише інструментом комунікації, але й важливим елементом культурної ідентичності. Спільне використання різних мовних форм стає важливим для формування соціальних зв'язків, що може зменшити ризик культурних непорозумінь. Гумористичний підхід Гершвінів до мовних розбіжностей символізує важливість толерантності, що дає змогу сприймати акценти й діалекти не як бар'єри, а як скарб, який збагачує мовний ландшафт. Крім того, пісня підкреслює, що мовні варіації можуть слугувати джерелом культурного обміну, що сприяє розвитку соціальної чутливості. Вона також наголошує на важливості прийняття мовних відмінностей у формуванні інклюзивного середовища, яке підтримує міжкультурну комунікацію. У цьому контексті сприйняття мовної різноманітності стає важливим аспектом соціальної гармонії та стабільності.

Патерни мовної варіативності відображають динаміку соціальних і культурних зв'язків, вказуючи на те, як різні форми мовлення виникають під впливом соціальних класів, регіональних особливостей і культурних контекстів. Аналіз

патернів мовної варіативності охоплює такі аспекти, як варіативність, динамічність, властивість маркованості та нормативність, що поглиблює розуміння мовних явищ у соціальному контексті. Ці характеристики дають змогу визначити, як мовні форми змінюються та взаємодіють, відображаючи соціальні структури й культурні ідентичності.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що пісня «Let's Call the Whole Thing Off» не лише розважає, але й дає важливий урок про важливість мовної толерантності, закликаючи суспільство усвідомлювати цінність різноманітності в мові. Це дозволяє створити більш відкритий і прийнятний соціум, де мовні відмінності стають джерелом єдності, а не розділення.

ЛІТЕРАТУРА

- Anderson L. Language Is a Virus. New York : Warner Bros, 1986. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1eTSL2kopP4>.
- Bernstein B. Class, Codes, and Control. London : Routledge, 1971. 215 p.
- Bourdieu P. Language and Symbolic Power. Cambridge : Harvard University Press, 1991. 290 p.
- Cameron D. Verbal Hygiene. London : Routledge, 1995. 250 p.
- Cheshire J. Language in Society: The Sociolinguistics of Early Adolescents. Oxford : Blackwell, 1982. 305 p.
- Cruttenden A. Gimson's Pronunciation of English. London : Routledge, 2014. 560 p.
- Eckert P. Linguistic Variation as Social Practice. Oxford : Blackwell, 2000. 288 p.
- Fasold R. The Sociolinguistics of Society. Oxford : Blackwell, 1984. 280 p.
- Fishman J. Language and Ethnicity. Oxford : Oxford University Press, 1989. 330 p.
- Guthrie W. This Land Is Your Land. New York : Folkways Records, 1944. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=llaqPRCuRhU>.
- Holmes J. An Introduction to Sociolinguistics. London : Longman, 1992. 304 p.
- Labov W. Sociolinguistic Patterns. Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1972. 451 p.
- Lev-Ari Sh., Boaz K. «Why Don't We Believe Non-native Speakers? The Influence of Accent on Credibility». *Journal of Experimental Social Psychology*. 2010. Vol. 46. No. 6. P. 1093–1096.
- Milroy L., Milroy J. Authority in Language: Investigating Standard English. London: Routledge, 2012. 258 p.
- Sting. Englishman in New York. New York : A&M Records, 1987. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=d27gTrPPAyk>.
- Trudgill P. Dialectology. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 238 p.
- Wells J. C. Accents of English. Cambridge : Cambridge University Press, 1982. 669 p.

**LINGUISTIC LESSONS IN PERCEPTION
AND TOLERANCE OF LANGUAGE VARIATIONS
(To the song of Irving and George Gershwin
«LET’S CALL THE WHOLE THING OFF»)**

Tetiana V. Hromko

Doctor of Philology, Professor at the Department of English Philology
and Translation
Odessa Polytechnic National University,
Odessa, Ukraine
e-mail: hromkot@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4661-4302>

Olena M. Mitina

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department
of English Philology and Translation
Odessa Polytechnic National University,
Odessa, Ukraine
e-mail: olenamitina@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0442-6837>

SUMMARY

The article explores linguistic variation as an important aspect of modern sociolinguistics, in particular through the prism of the song «Let's Call the Whole Thing Off» by the Gershwin brothers. The authors point out that language differences not only identify a speaker or a social group, but also reflect cultural and social tensions. The article emphasizes the importance of perceiving these variations as a source of understanding rather than disagreement. An analysis of the phonetic and prosodic differences in the lyrics demonstrates how differences in word pronunciation can serve as a basis for mutual enrichment and communication.

In addition, the article analyzes the cultural aspects of linguistic variation, pointing out that accents not only reflect linguistic diversity but also indicate the existence of cultural and social boundaries. Particular attention is paid to the issue of tolerance to linguistic diversity, as at the end of the song the characters decide «Let's call the whole thing off», which symbolizes acceptance and compromise. The article emphasizes that linguistic differences can be perceived with humor and tolerance, serving as a tool for cultural exchange.

The study of patterns of linguistic variation emphasizes their dynamic nature, which is determined by social, cultural and historical factors. Patterns manifested in phonetic variations can vary depending on geographic location, social groups, and cultural influences. According

to scientists, such patterns are not static but are subject to change under the influence of language mobility and globalization. They are becoming markers of social identity and cultural heritage, while serving to unite rather than divide.

The authors of the article point out that the determination and stratification of language variants deepen the understanding of linguistic variation in the context of social structures. Researchers such as Basil Bernstein and Joshua Fishman emphasize that language patterns reflect cultural and ethnic identities, determining how social practices shape linguistic behavior. In this context, the article not only illustrates how linguistic variations can serve as a source of communication, but also emphasizes the importance of tolerance in today's globalized society, where diversity is a value rather than an obstacle to understanding.

Key words: sociolinguistics, communication, language variation, tolerance, linguistic patterns, phonetic differences, cultural identity, linguo-cultural features.

REFERENCES

- Anderson L. (1986). *Language Is a Virus*. New York: Warner Bros. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=1eTSL2kopP4>.
- Bernstein B. (1971). *Class, Codes and Control*. London: Routledge.
- Bourdieu P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Cambridge: Harvard University Press.
- Cameron D. (1995). *Verbal Hygiene*. London: Routledge.
- Cheshire J. (1982). *Language in Society: The Sociolinguistics of Early Adolescents*. Oxford: Blackwell.
- Cruttenden A. (2014). *Gimson's Pronunciation of English*. London: Routledge.
- Eckert P. (2000). *Linguistic Variation as Social Practice*. Oxford: Blackwell, 2000.
- Fasold R. (1984). *The Sociolinguistics of Society*. Oxford: Blackwell.
- Fishman J. (1989). *Language and Ethnicity*. Oxford: Oxford University Press.
- Guthrie W. (1944). *This Land Is Your Land*. New York: Folkways Records. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=IlaqPRCuRhU>.
- Holmes J. (1992). *An Introduction to Sociolinguistics*. London: Longman.
- Labov W. (1972). *Sociolinguistic Patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Lev-Ari Sh., & Keysar B. (2010). «Why Don't We Believe Non-native Speakers? The Influence of Accent on Credibility». *Journal of Experimental Social Psychology*. Vol. 46, No. 6, pp. 1093–1096.
- Milroy L, Milroy J. (2012). *Authority in Language: Investigating Standard English*. London: Routledge.
- Sting (1987). *Englishman in New York*. New York: A&M Records. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=d27gTrPPAyk>.
- Trudgill P. (1990). *Dialectology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wells J. C. (1982). *Accents of English*. Cambridge: Cambridge University Press.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2024